

Oprichter Wim Schukking:

'Om in de bielandbouw iets van de grond te krijgen, zijn extraatjes nodig.'

Wim Schukking heeft zich geheel overgegeven aan de lange en warme zomer die al een paar maanden in Drenthe heerst. Zijn mini-buitenverblijf, net groot genoeg voor hem en zijn vrouw, is omgeven door groen en nog eens groen. Al gauw ben ik vergeten dat het vrijdag is. De stad waar ik vandaan kom, lijkt een verre planeet. Wij nemen plaats op klapstoelen in het gras en kijken voor ons uit. Maar dan komt het gesprek toch op gang, langzaam maar zeker. Over Grondbeheer en Biogron, waarvan hij de oprichter respectievelijk initiatiefnemer is. En over het leven dat hij leidde als financieel adviseur.

Willem Hendrik Cornelis Schukking is nu tachtig jaar. Toen hij in 1979 werd gevraagd een stichting in het leven te roepen voor de biologisch-dynamische landbouw, had hij al een opmerkelijke reeks van activiteiten achter de rug. Maar: Wim Schukking hoort tot het type van bestuurders dat het liefst

achter de schermen blijft, zodat het eigenlijk alleen de insiders zijn die zijn prestaties naar waarde weten te schatten.

De Rolling Stones

Waar hij zich altijd mee bezig heeft gehouden, is geld. Dat zit in zijn familie: voorouders van zowel zijn moeders als van zijn vaders kant zaten al in het 'geldvak', zoals hij het zelf uitdrukt. Dat vak, daar heeft hij duidelijk plezier in. Met een grijns op zijn gezicht vertelt hij over financiële constructies die hij bedacht en die allemaal één kenmerk gemeen hebben,

namelijk dat de fiscus er in optreedt als 'helpende' derde. Van zijn financieel inzicht hebben uiteenlopende 'klanten' gebruik gemaakt, van de Hollandse Belegging- en Beheersmaatschappij tot de Triodosbank, van de Rolling Stones tot Grondbeheer.

'Hoe dat zat met de Rolling Stones? Nou, heel eenvoudig,' vertelt hij, 'die begonnen op een gegeven moment zoveel geld te verdienen, dat ze negentig procent naar de belasting moesten brengen. Daar voelden ze niet zo veel voor. Ze hebben toen gevraagd of daar niet iets op te bedenken was. Nou, toen zijn er bepaalde financieringsvormen bedacht.' In 1980 richtte hij samen met anderen de Triodosbank op en werd een van haar eerste directeuren. 'Het was mijn taak als financieel jurist om samen met de notaris de statuten voor te bereiden. En verder om samen met anderen, vooral Rudolf Mees, ruim een miljoen gulden aan begin kapitaal te vergaren, hetgeen wonderwel is gelukt.'

Geheel pro-deo

Maar we praten in de eerste plaats over Grondbeheer. 'In 1979,' zo doet Wim Schukking uit de doeken, 'wilderen de gezusters Schilthuis *De Vier Jaargetijden*, een tuinbouwbedrijf van zeveneneenhalf hectare in Nieuwe Wetering, weg schenken aan de biologisch-dynamische beweging. Je kent de twee zusters? De een was jarenlang voorzitter van de Biologisch-dynamische Vereniging, de ander Commissaris van de Koningin in Drenthe. Maar goed, om die schenking mogelijk te maken, moest er een

stichting komen die het land zou beheren. Dat werd dus Stichting Grondbeheer. Een paar jaar later verwierf de stichting het pachtbedrijf *De Zonnehoeve* in de Flevopolder, 52 hectaren groot. Daarna ging het hard en thans heeft de stichting 145 hectaren schone grond in beheer. Dat is geen slecht resultaat, gezien het feit dat de stichting een pro-deo instelling is, die uitsluitend werkt met schenkgeld van particulieren. Het eigen vermogen van de stichting is nu twee miljoen gulden.'

Laat maar zitten!

In zijn ogen is het werk van de stichting cruciaal voor de ontwikkeling van de biologisch-dynamische landbouw. Normaal gesproken betaalt een boer circa acht procent aan rente voor de financiering van de grond die is gekocht of gepacht. Voor een biologisch-dynamische boer is dat in de regel om twee redenen te veel. In de eerste plaats doordat beginnende biologisch-dynamische boeren meestal geen familiekapitaal bezitten (het gaat bijna nooit om bedrijven die overgaan van vader op zoon) en in de tweede plaats doordat de opbrengst van de biologisch-dynamische methode net iets geringer is dan die van de 'gewone' collega. Via Grondbeheer is het mogelijk die grondlast terug te brengen tot bijvoorbeeld viereneenhalf procent, waardoor de exploitatie juist haalbaar is. 'Het kan in noodgevallen zelfs gebeuren,' zegt Wim Schukking, 'dat Grondbeheer tegen een boer zegt: laat dit jaar de pacht maar zitten, als je het nu even echt niet kunt opbrengen. Want doordat de stichting met schenkgeld werkt, is zij niet afhankelijk van de inkomsten via de boeren.' Sinds enkele jaren richt de stichting zich ook op de zogeheten 'therapeutische boerderijen', waar verstandelijk gehandicapten en mensen met een psychiatrisch probleem aan de slag kunnen.

Hoe is de interesse voor de landbouw eigenlijk ontstaan?

Wim Schukking: 'Dat gaat eigenlijk terug tot de oorlog. Vanaf 1943 was ik ondergedoken bij een boerenfamilie in Groot-Ammers. Daar heb ik het boerenbedrijf leren kennen. Sindsdien heeft de landbouw me nooit meer losgelaten. Zo ben ik jarenlang penningmeester geweest van War-

monderhof, een landbouwschool waar je werd opgeleid tot biologisch-dynamische boer. Door mijn ontmoeting met de antroposofie verbijzonderde mijn belangstelling voor de landbouw zich tot de biologisch-dynamische variant ervan.'

Toen kwam Biogrond...

Na een aantal jaren bleken de mogelijkheden van Grondbeheer toch te beperkt en ontstond het idee om een grootschaliger broertje in het leven te roepen. Wim Schukking: 'Grondbeheer werkt met schenkgeld van particulieren. Op een gegeven moment dachten we: waarom gaan we het beleggende publiek niet aanspreken? Waarom zou men niet ter wille van het milieu willen beleggen in schone landbouwgrond?'

Zo ontstond dus Biogrond. In mei 1990 richtte Biogrond zich tot het grote publiek en werden er aandelen uitgegeven. Wim Schukking: 'Het antwoord was ondubbelzinnig positief. Wij hadden vooraf geschat dat de eerste emissie op zijn hoogst drie

Margriet Stuijij

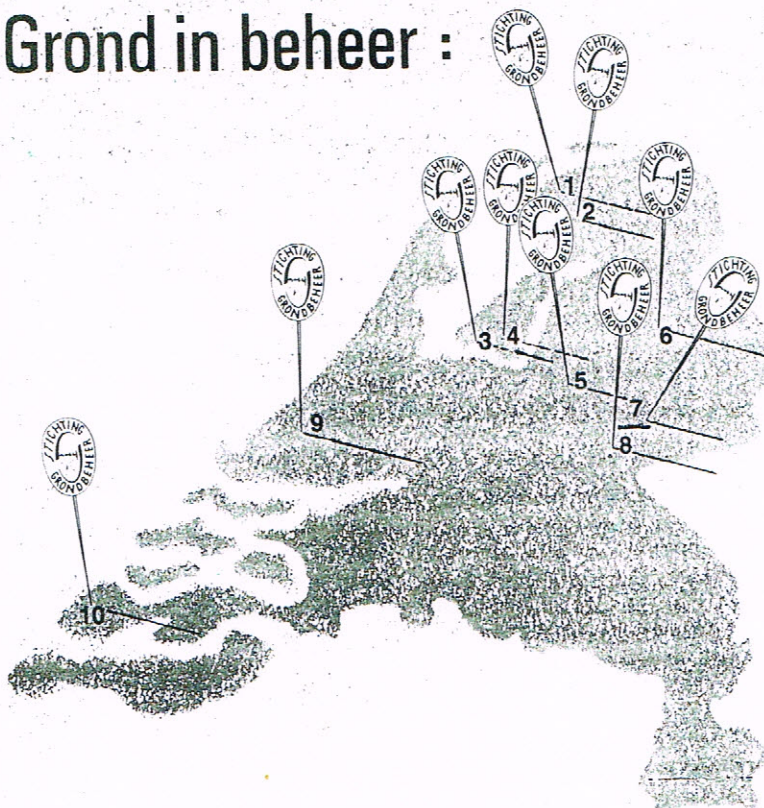
miljoen gulden zou opleveren. Maar dat werd maar liefst ruim zesenehalf miljoen. Thans is dat zelfs opgelopen tot zo'n tien miljoen. Dat is heel bemoedigend. Nu het beleggende publiek is voorgedaan, is het wachten op de grote institutionele beleggers. Waarom zouden ook zij niet willen laten zien dat zij belang hechten aan een schoner milieu?'

Het idee om Biogrond te beginnen, hangt samen met ervaringen die Wim Schukking jaren eerder opdeed. 'Al voor de oorlog,' zegt hij, 'kreeg ik te maken met beleggingsfondsen, zoals die van Robeco. Later ontstonden er in de jaren tachtig in Amerika en Engeland de zogenaamde *ethical funds*, fondsen dus die niet alleen een zakelijke, maar ook een ideële doelstelling hadden. Bij de Rabobank was er een fonds dat geld vergaarde voor landbouwgrond, dat overigens geen rekening hield met het milieu. Al die ervaringen en ideeën vloeiden in 1990 samen tot het idee van Biogrond.'

Waarom zouden grotere beleggers tegen geringere percentages in schone landbouwgrond willen investeren? Wim Schukking: 'Ook die instellingen willen laten zien dat zij iets over hebben voor een schoner milieu. Er zijn overigens ook instellingen die er een direct belang bij hebben, zoals waterleidingbedrijven. Zij willen dat er geen chemische middelen worden gebruikt op de grond waar zij hun

water vandaan halen. Zij kunnen aankopen mogelijk maken door aandelen van Biogrond te nemen.'

Grond in beheer :

- 1 Gerbranda State, Sexbierum (7 ha), akkerbouw met groenteteelt, totaal 30 ha.
- 2 Hof van Edens, Edens (4 ha), weidebedrijf op Friese klei, totaal 47 ha.
- 3 Zonnehoeve, Zeewolde, gemengd bedrijf (50 ha pacht, uitgegeven in onderpacht).
- 4 Van Audel, Zeewolde, akkerbouwbedrijf (8 ha eigendom, uitgegeven in erfpacht; 48 ha pacht, uitgegeven in onderpacht).
- 5 Hooge Kamp (8 ha), tuinbouwbedrijf met kleine veehouderij.
- 6 Erica, Markelo (1 ha), tuinderij.
- 7 De Vijfsprong (3 ha), therapeutische boerderij, totaal 16 ha.
- 8 Grote Kamp, Keppel (4 ha), akkerbouw en kippen.
- 9 De Vier Jaargetijden, Nieuwe Wetering (8 ha), tuinbouw.
- 10 Eindeliinge, bij Vlissingen (3 ha), tuinbouw met vee, totaal 10 ha.

Absoluut!

Biogrond is niet alleen bedoeld voor de biologisch-dynamische landbouw, maar ook voor de ecologische. Duidelijk is dat de ruimere middelen van Biogrond ruimere mogelijkheden bieden. De vraag is echter of door de oprichting van Biogrond het toch wat bescheidener Grondbeheer nog wel recht van bestaan heeft. Wim Schukking heel beslist: 'Absoluut!'

Maar waarom dan? Wim Schukking: 'Het bestaan van Biogrond en Grondbeheer schept bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het doen van combinatie-aankopen. Bij Biogrond moet het geïnvesteerde geld echt terugkomen, bij Grondbeheer niet per se. Via Grondbeheer heb je dus de mogelijkheid om net dat stukje financiële ruimte en beweeglijkheid te realiseren, dat je in de biologisch-dynamische landbouw vaak nodig hebt om iets van de grond te krijgen.'